

DIAGNOZA POTRZEB EDUKACYJNYCH

**Technikum w Zespole Szkół im. Oddziału Partyzanckiego „Jędrusie”
w Połańcu**

.....

(nazwa szkoły)

Prowadzonej przez

Powiat Staszowski w Staszowie

(nazwa organu prowadzącego)

Przeprowadzona w okresie od 21.06.2023 do 05.07.2023 r.

I. PODSTAWOWE INFORMACJE O SZKOLE

I.1. UCZNIOWIE

Technikum w Zespole Szkół im. Oddziału Partyzanckiego „Jędrusie” w Połańcu kształci młodzież na poziomie **technikum** / ~~szkoły branżowej~~ w zawodach:

- Technik elektronik
- Technik elektryk
- Technik energetyk
- Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej
- Technik ochrony środowiska

W celu ustalenia potrzeb uczniów przeprowadzono badania, w którym udział wzięło **150** uczniów. Ponadto problemy, potrzeby i oczekiwania uczniów były ustalane przez nauczycieli w trakcie rozmów z uczniami poszczególnych klas (ankieta ustna uczniów). Na podstawie ww. badań oraz obserwacji nauczycieli ustalono potrzeby, bariery i oczekiwania uczniów.

Liczba uczniów na poszczególnych kierunkach w roku szkolnym 2022/2023 :

Lp.	Klasa	Rodzaj/profil	Ogółem uczniów, w tym:	Dziewcząt	Chłopców	Niepełnosprawnych	Rodzaj niepełnosprawności	Uczniowie o specjalnych potrzebach edukacyjnych
1.	Ia	technik elektronik	26	-	26	-	-	-
2.	IIa	technik elektronik	29	-	29	-	-	-
3.	IIIa	technik elektronik	25	-	25	-	-	-
4.	IVa/5 lat	technik elektronik	16	-	16	-	-	-
5.	IVa/4 lata	technik elektronik	25	-	25	-	-	-
6.	Ib	technik elektryk	14	-	14	-	-	-

7.	IIIb	technik elektryk	17	-	17	-	-	-
8.	IVd	technik elektryk	8	-	8	-	-	-
9.	Ic	techn.urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	15	-	15	-	-	-
10.	IIc	techn.urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	26	-	26	-	-	-
11.	IIIc	techn.urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	28	2	26	-	-	-
12.	IVc/5 lat	techn.urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	24	5	19	-	-	-

13.	IVc/4lata	techn.urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	27	5	22	-	-	-
14.	IVb/5 lat	technik energetyk	6	1	5	-	-	-
15.	IVb/4lata	technik energetyk	18	-	18	-	-	-
16	Id	technik ochrony środowiska	10	8	2	-	-	-
Suma			314	21	293	-	-	-

Uczniowie mieszkają głównie w powiecie **STASZOWSKIM**, w ok.50% mieszkają poza miastem Połaniec, na obszarach wiejskich, a ok.50% uczniów mieszka **w Połaniu**, na terenach miejskich.10% uczniów pochodzi z rodzin ubogich.

I.2. NAUCZYCIELE

W Zespole Szkół w Połańcu, jest zatrudnionych 54 nauczycieli, co wskazuje tabela zamieszczona poniżej.

Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego to 10, w tym 4 kobiety.

Nauczyciele zamieszkują głównie powiat staszowski, w 90 %.

	Liczba nauczycieli, w tym:	Kobiety	Mężczyźni	Do 40 lat	Pomiędzy 41-50 lat	Pomiędzy 51-60 lat	Powyżej 61 lat	Liczba nauczycieli uczestniczących w stażach/praktykach zawodowych w ciągu ostatnich 3 lat	Liczba nauczycieli uczestniczących w studiach podyplomowych w ciągu ostatnich 3 lat	Liczba nauczycieli uczestniczących w szkoleniach/kursach w ciągu ostatnich 3 la
Dyplomowani	38	27	11	1	14	22	1	8	2	9
Mianowani	7	6	1	1	5	1	-	-	6	7
Kontraktowi	7	6	1	4	3	-	-	1	1	1
Stażyści	2	-	2	1	1	-	-			
Instruktorzy praktycznej nauki zawodu	-	-	-	-	-	-	-			
Razem	54	39	15	7	23	23	1	9	9	17

Z ankiet ustnych przeprowadzonych wśród nauczycieli (30 osób) wynika, iż wskazane jest przeprowadzenie szkoleń, kursów zawodowych dla nauczycieli w zakresie:

Lp.	Tematyka szkolenia / liczba godzin /link do szkolenia	Liczba nauczycieli (z podziałem na płeć)	Przewidywany koszt	
			cena jedn.	cena łączna
1.	Obsługi aplikacji VR -4h	3M+1K	800,00 zł	800,00 zł
2.	Przygotowania i użytkowania sprzętu do odtwarzania symulacji VR – 4h	3M+1K	800,00 zł	800,00 zł
3.	Obsługa stanowiska do badania i diagnostyki silników elektrycznych – 8h	2M+1K	1600,00 zł	1600,00 zł

Oraz studiów podyplomowych w zakresie:

- **ekologia – Ochrona środowiska – 2 osoby**

Link do studiów: https://studia-online.pl/kursy/4868481/studia/podyplomowe/ochrona-srodowiska?hsa_acc=9366631593&hsa_cam=17286751628&hsa_grp=&hsa_ad=&hsa_src=x&hsa_tgt=&hsa_kw=&hsa_mt=&hsa_net=adwords&hsa_ver=3&gad=1&gclid=EAIaIQobChMIhfndvfODgAMV1eCyCh0WuwN6EAAYASAAEgJg_fD_BwE

5 nauczycieli zgłosiło także potrzebę zwiększania wiedzy z zakresu kształtowania postaw antydyskryminacyjnych, reagowania na przejawy dyskryminacji i mowy nienawiści coraz częściej widoczne w szkole.

Dodatkowo 5 nauczycieli zgłosiło potrzebę skorzystania z szkolenia zakresu Diagnostyki, rewalidacji i terapii pedagogicznej. Co gwarantuje podniesienie przez nauczycieli wiedzy, kompetencji i umiejętności z ww. zakresu pozwoli uczniom z niepełnosprawnościami w pełni korzystać z edukacji z uwzględnieniem zróżnicowania potrzeb edukacyjnych i rozwojowych uczniów.

Pozostali nauczyciele nie są zainteresowani uczestnictwem w szkoleniach doskonalących oraz w studiach podyplomowych.

I.3. BAZA SPRZĘTOWA I LOKALOWA

Szkoła dysponuje niewystarczającym i przestarzałym sprzętem i wyposażeniem pracowni do nauczania w zawodzie technik energetyk i technik elektryk. Głównym problemem szkoły jest brak sprzętu i oprogramowania spełniającego kryteria profesjonalności. Ważne jest też aby pomoce dydaktyczne były kompatybilne z urządzeniami znajdującymi się w lokalnych zakładach pracy. Tylko wówczas szkoła jest w stanie przygotować przyszłego pracownika na określonym poziomie. Rozwój firm współpracujących ze szkołą generuje zapotrzebowanie na pracowników o określonych kwalifikacjach. Z informacji uzyskanych od tych firm wynika, że przygotowanie absolwentów szkoły jest niewystarczające. Wynika to przede wszystkim z braku bazy dydaktycznej do realizacji procesu nauczania. Brak sprzętu i oprogramowania uniemożliwia nauczanie na poziomie zadowalającym. Przy dzisiejszej informatyzacji wszelkich działań czy to przemysłowych (np. dostęp do rzeczywistych elementów systemu elektroenergetycznego, tj. stacji SN i WN, rozdzielni SN (średniego napięcia) i WN (wysokiego napięcia) czy komponentów elektrowni takich jak generatory synchroniczne albo transformatory energetyczne) czy dokumentacyjnych (np. tworzenie wymaganej dokumentacji wynikającej z prowadzonego nadzoru, kontroli i obsługi rzeczywistych elementów systemu elektroenergetycznego, tj. stacji SN i WN, rozdzielni SN i WN czy komponentów elektrowni takich jak generatory synchroniczne albo transformatory energetyczne) zachodzi potrzeba szybkiego uzupełnienia kształcenia na poziomie średnim i zawodowym metodami tradycyjnymi, o metody i formy wykorzystujące bardzo nowoczesne technologie – w tym zwłaszcza technologie VR. Takim rozwiązaniem będzie stworzenie, w ramach projektu, w Technikum w ZS w Połańcu pracowni symulacyjnej w technologii VR - stacji WN (dla zawodu technik elektryk, technik energetyk, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, a nawet technik elektronik) oraz nowoczesnej pracowni do badania i obsługi silników elektrycznych małej mocy (dla zawodu technik elektryk i technik elektronik).

Pozwoli to na:

1. wyposażenie ucznia w pełniejsze praktyczne kompetencje zawodowe w określonym zawodzie
2. osiągnięcie wyższych wyników na zewnętrznych egzaminach zawodowych
3. zwiększenie przychylności pracodawców przy przyjmowaniu na praktyki zawodowe lub staże uczniowskie
4. zwiększenie mobilności ucznia w przypadku zmiany pracy

5. łatwiejsze poruszanie się ucznia na rynku pracy

6. uniknięcie tworzenia przez szkołę bardzo kosztownych pracowni

W wyniku współpracy z pracodawcami uzyskano od pracodawców następujące rekomendacje w zakresie zakupu wyposażenia do pracowni przedmiotowych energetyki – wirtualna stacja WN (wysokiego napięcia) oraz do pracowni elektrycznej – laboratorium badania silników elektrycznych. Rekomendacje zostały uzupełnione o wnioski z przeprowadzonego spisu inwentarza oraz oceny stanu technicznego posiadanego wyposażenia, co zostało wykazane powyżej. Zakup niżej wymienionego wyposażenia/doposażenia jest niezbędny, gdyż nie ma możliwości organizacji pełnego kształcenia w ramach danej kwalifikacji dla zawodów technik elektryk–nr zawodu 311303, technik energetyk–nr zawodu 311307, technik elektronik- nr zawodu 311408, technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej - nr zawodu 311930.

Rekomendowane wyposażenie pracowni elektrycznej:

Lp.	Nazwa	Liczba sztuk	Koszt jednostkowy(brutto) zł	Koszt łączny(brutto) zł	Link do towaru
1	Stanowisko do badania silników elektrycznych zestaw podstawowy (jednostka główna z podstawą dynamometryczną i 6 silników +podręczniki z zestawami ćwiczeń w j. polskim); certyfikat CE	2	59 629,40	119 258,80	http://www.pomoce-dydaktyczne.eu/silniki-spalinowe-i-elektryczne/328-stanowisko-do-badania-silnikow-elektrycznych-em7632-em6637
2	Multimetr cyfrowy do pomiaru prawdziwej wartości RMS; cert.CE	2	2 159,98	4 319,96	http://www.pomoce-dydaktyczne.eu/silniki-spalinowe-i-elektryczne/328-stanowisko-do-badania-silnikow-elektrycznych-em7632-em6637
3	Oscyloskop cyfrowy; cert.CE	2	5 399,95	10 799,90	http://www.pomoce-dydaktyczne.eu/silniki-spalinowe-i-elektryczne/328-stanowisko-do-badania-silnikow-elektrycznych-em7632-em6637
4	Zestaw transformatorowy; cert. CE	2	2 767,48	5 534,96	http://www.pomoce-dydaktyczne.eu/silniki-spalinowe-i-elektryczne/328

					-stanowisko-do-badania-silnikow -elektrycznych-em7632-em6637
5	Moduł blokady wirnika; cert. CE	2	5 143,45	10 286,90	http://www.pomoce-dydaktyczne.eu/silniki-spalinowe-i-elektryczne/328 -stanowisko-do-badania-silnikow -elektrycznych-em7632-em6637
6	Laptop	2	4 000,00	8 000,00	https://delkom.pl/p/laptop-lenovo-thinkbook-15-g4-21dj00d4pb-i7-1255u-15-6-fhd-16gb-512ssd-int-v-86475?gclid=EAlaIQobChMI25qcoqeEgAMVjN4YCh1WrgVZEAQYBiABEgJpbvD_BwE
7	Program do analizy wyników LabVIEW .	2	3 000,00	6 000,00	http://www.ni.com/labview
8	Zakup loginów do VR	8	18 450,00 zł	147 600,00	-
9	Projektor multimedialny na potrzeby obsługi technologii VR	8	2 100,00 zł	16 800,00	https://www.ceneo.pl/113800835

Razem wyposażenie pracowni: 328 600,52 zł

106 uczniów chce wziąć udział w odpłatnych stażach uczniowskich. Staże uczniowskie będą realizowane w ramach następujących kwalifikacji:

- ELE.02 i ELE.05 (tech.elektryk) - dla 12 uczniów z najlepszymi wynikami
- ELE.07 i ELE.06 (tech.energetyk) - dla 6 uczniów z najlepszymi wynikami
- ELM.02 i ELM.05(tech.elektronik) - dla 50 uczniów z najlepszymi wynikami
- ELE.10 i ELE.11(technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej) – dla 38 uczniów z najlepszymi wynikami.

W szkolnych pracowniach w zawodzie technik elektryk, energetyk, elektronik oraz technik urządzeń energetyki odnawialnej będą rozwijane odpowiednio kwalifikacje:

W szkolnych pracowniach w zawodzie **technik elektryk** będą rozwijane następujące kwalifikacje- **ELE.02 i ELE.05**

W szkolnych pracowniach w zawodzie **technik energetyk** będą rozwijane następujące kwalifikacje- **ELE.07 i ELE.06**

W szkolnych pracowniach w zawodzie **technik elektronik** będą rozwijane następujące kwalifikacje- **ELM.02 i ELM**

W szkolnych pracowniach w zawodzie **technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej** będą rozwijane następujące kwalifikacje- **ELE.02 i ELE.05**

II. OBSZAR PROBLEMOWY

II.1. SYTUACJA PROBLEMOWA, PROBLEMY SZKOŁY (określona na podstawie rekomendacji i opinii pracodawców i nauczycieli)

Szkoła nie jest w stanie kształcić w warunkach zbliżonych do rzeczywistych warunków pracy z uwagi na nieodpowiednią infrastrukturę i brak specjalnego zaplecza. Nie posiada także nowoczesnych, spełniających standardy kształcenia w symulowanych warunkach zawodowych PRACOWNI odzwierciedlających środowisko zawodowe. Z uwagi na specyfikę zawodów Technik energetyk (311307), Tech. OZE (311930) , pracownie takie są trudne do odwzorowania w sposób tradycyjny (wymagają ogromnej przestrzeni, przewyższającej możliwości organizacyjne i logistyczne szkoły), są bardzo drogie lub też praca z nimi wymaga specjalnych uprawnień i jest szczególnie niebezpieczna (np. stacje energetyczne wysokich i średnich napięć wymagają od ucznia ukończenia 18 r. ż i posiadania specjalnych uprawnień do pracy pod napięciem). Utrudnia to proces nauczania w symulowanym środowisku zawodowym oraz utrudnia uczniom wyrobienie właściwych nawyków oraz naukę procedur BHP w szczególnie niebezpiecznym środowisku (praca z prądem o wysokim napięciu i natężeniu, praca na wysokości).

Celem projektu jest podniesienie jakości kształcenia zawodowego w Zespole Szkół w Połańcu , poprzez uczestnictwo w programie – rozwojowym, uwzględniającym wdrożenie innowacyjnych form kształcenia, realizację wysokiej jakości szkoleń zawodowych dla nauczycieli, zajęć dodatkowych i staży dla uczniów i doposażenie placówki. Osiągnięcie ww. celu przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych dzięki zaangażowaniu społeczności szkolnej i pracodawców w proces opracowania nowego sposobu nauczania praktycznego wykorzystującego innowacyjne rozwiązania edukacyjne w tym technologię VR w zawodach technik energetyk (311307), technik elektryk (311303), technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej (311930), technik elektronik (311408) oraz realizacji staży dla uczniów/uczennic uczestniczących w projekcie. Dzięki realizacji kształcenia zawodowego w oparciu o nowoczesne techniki nauczania , zgodnego z analizą potrzeb pracodawców zwiększone zostaną umiejętności uczniów do efektywnego wejścia na rynek pracy oraz szybkiej adaptacji w zawodzie, a także podniesienie

kompetencji zawodowych. Przełoży się to również na wyniki zawodowych egzaminów zewnętrznych - głównie w części praktycznej. Wsparcie nauczycieli szkoły, umożliwi osiągnięcie trwałych rezultatów, gdyż będą oni kształcić w przyszłości uczniów szkoły, zgodnie z potrzebami rynku pracy, w środowisku symulującym istniejące i przyszłe stanowiska pracy. Wybór uczniów biorących udział w projekcie wynika z przeprowadzonych badań. W projekcie wsparciem objęci zostaną uczniowie głównie klas II i III Technikum w Zespole Szkół im. Oddziału Partyzanckiego AK "Jędrusie" w Połańcu.

Rodzaje problemów:

- niewystarczające wyposażenie pracowni dydaktycznych, szczególnie praktycznej nauki zawodu, niezbędnych do efektywnego nauczania wymagań edukacyjnych głównie w zawodach technik elektryk i technik energetyk
- niewystarczająca zdawalność większości egzaminów zawodowych.: np. w zawodzie technik energetyk zdawalność wynosiła poniżej 40%
- niewystarczająca oferta doskonalenia zawodowego dla nauczycieli i uczniów, szczególnie na kierunku energetycznym
- przedsiębiorstw zwracają uwagę na konieczność dostosowania metod kształcenia do realiów występujących w przedsiębiorstwach – szczególnie w zakresie posiadanego przez szkołę zaplecza dydaktycznego, które jest niewystarczające. Rekomendowane przez firmy wyposażenie i modernizacja metod kształcenia ma na celu poprawę zdawalności egzaminów, a także dostosowanie umiejętności uczniów do rzeczywistych potrzeb rynku pracy. Około 70% firm, z którymi szkoła współpracuje sygnalizuje, że przygotowanie absolwentów do podjęcia pracy jest niewystarczające i sugeruje organizację dodatkowych kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe uczniów, m.in.,
- kursy budowy i obsługi systemu elektroenergetycznego w tym szczególnie stacji elektroenergetycznej w oparciu o technologię VR,
- kursy z zakresu badania i obsługi silników elektrycznych (spowodowane szybkim rozwojem napędów w rynku elektromobilności)
- brak środków na zakup nowoczesnego wyposażenia do pracowni

Rodzaje potrzeb:

- doposażenie pracowni energetycznej w nowoczesny sprzęt, tj. wirtualna stacja elektroenergetyczna (VR)
- doposażenie pracowni elektrycznej w stanowiska do badania i obsługi silników elektrycznych
- dostosowanie wiedzy nauczycieli i uczniów do wymogów rynku pracy
- nabycie przez uczniów umiejętności praktycznych poprzez płatne staże zawodowe

II. 2 SYTUACJA PROBLEMOWA UCZNIOWIE (określona na podstawie badania wśród 150 uczniów szkoły)

Badanie ankietowe przeprowadzone wśród uczniów potwierdza duże zainteresowanie szkoleniami zawodowymi i dodatkowymi zajęciami wspierającymi przygotowanie do matury i do zawodowych egzaminów zewnętrznych oraz rozwijanie umiejętności kluczowych. Uczniowie chętnie zgłaszali swój akces do udziału w płatnych stażach zawodowych u przedsiębiorców, zwłaszcza gdy będą one zorganizowane w terminach i w wymiarze jak praktyki zawodowe.

Dodatkowe zajęcia, udział w szkoleniach (często szkoleniach poza szkołą) to instrument dający możliwość uczniom o wysokim potencjale szansę na podnoszenie, zdobywanie i rozwijanie swoich kompetencji i zainteresowań. Poprzez realizację dodatkowych zajęć wzrosnie świadomość młodzieży, poprzez określone działania, iż posiadają zdolności tkwiące w każdym człowieku. Dodatkowe zajęcia przygotowujące do egzaminów maturalnych i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie wpłyną na zdawalność i osiągnięte wyniki. Zorganizowanie dodatkowych zajęć pozwoli na rozwój kompetencji kluczowych ze szczególnym uwzględnieniem znajomości języka obcego, nauk przyrodniczo-matematycznych i nowoczesnych technologii w dziedzinie telekomunikacji i przetwarzania danych (ICT) oraz innych inteligentnych specjalizacji wśród uczniów technikum. Kompleksowy program zajęć rozwijających kompetencje kluczowe i kompetencje zawodowe przygotowuje młodych ludzi do integracji społecznej, zawodowej i kulturowej. Ponadto umożliwi ustawiczną aktualizację wiedzy i umiejętności pozwalających dotrzymać kroku szybkiemu rozwojowi cywilizacji opartej na wiedzy i umiejętnościach posługiwania się i wykorzystywania bardzo nowoczesnych narzędzi dydaktycznych.

Potrzeby pracodawców w zakresie kompetencji uczniów

W wyniku obserwacji i analizy rynku pracy ustalono że w szkole należy wzmocnić przygotowanie przyszłych absolwentów w zawodzie technik elektryk do potrzeb zmieniającego się zapotrzebowania pracodawców. Dotyczy to przede wszystkim kształcenia uczniów

w zakresie rozwoju kompetencji zawodowych, a w tym zwłaszcza doskonalenia kompetencji praktycznych niezbędnych do szybkiego wejścia na rynek pracy.

Takie podejście wymaga więc uzupełnienia i unowocześnienia istniejącej w szkole bazy technicznej dla zawodu technik elektryk przede wszystkim o pracownię, urządzenia, sprzęty i oprogramowanie w wersji dydaktycznej pozwalające na badanie, diagnozowanie i sterowanie maszyn elektrycznych, zaś w zawodzie technik energetyk pracowni energetyki z wirtualną symulacją elementów systemu elektroenergetycznego (VR).

Oprócz powyższych pojawiają się także inne rodzaje problemów i zagrożeń, na które zwracają uwagę uczniowie i nauczyciele:

- obawa przed zbyt dużym obciążeniem nauką i stażami
- nieznaną firm chętnych do przyjęcia na staż
- duże odległości do firm
- uczennice obawiają się, iż pracodawcy mniej chętnie będą przyjmować je na staż, bądź zadania nie będą faktycznie powiększać ich umiejętności
- brak środków finansowych na pokrycie kosztów dojazdu na staż i szkolenia
- brak środków na pokrycie kosztów kursów podnoszących kwalifikacje

Potrzeby uczniów:

- zapewnienie wynagrodzenia za staż,
- program stażu umożliwiający pozyskanie praktycznej wiedzy, a nie tylko „parzenie kawy”,
- szkolenia gwarantujące zdobycie przydatnych kwalifikacji i kompetencji w następujących obszarach:

Lp.	Tematyka szkolenia / liczba godzin /link do szkolenia	Kierunek kształcenia	Liczba uczniów	Przewidywany koszt - cena jednostkowa brutto (zł/za 1 os)*	Link do szkolenia
1.	„Wirtualna Stacja Elektroenergetyczna”/ 10 godzin	Technik elektryk	14 ucz. (2 grupy x 7 os)	142,86	
2.	„Wirtualna Stacja Elektroenergetyczna” /10 godzin	Technik energetyk	6 ucz.(1 grupa x 6 os.)	166,67	
3.	„Wirtualna Stacja Elektroenergetyczna” /10 godzin	Technik urz.i syst. energet.odnaw.	40 ucz.(5 grup x 8 os.)	125	
4.	„Badanie silników elektr. na nowoczesnym stanowisku dydakt.”	Technik elektryk	14 ucz.(4 grup x 3 lub 4 os.)	285,71	
5.	„Badanie silników elektr. na nowoczesnym stanowisku dydakt.”	Technik elektronik	55 ucz.(13 grup x 3 lub 4 os.)	236,36	
6.	„ Język angielski zawodowy branżowy”	Technik elektronik	26 ucz.(2 grupy x 13 os.)	153,85	
7.	„ Język angielski zawodowy branżowy”	Technik elektronik	29 ucz.(13 grup x14 lub 15 os.)	137,93	
8.	„ Język angielski zawodowy branżowy”	Technik elektryk	14 ucz.(1 grupa x 14 os.)	142,86	
9.	„ Język angielski zawodowy branżowy”	Technik urz.i syst. energet.odnaw.	15 ucz.(1 grupa x 14 os.)	133,33	
10.	„ Język angielski zawodowy branżowy”	Technik urz.i syst. energet.odnaw.	26 ucz.(2 grupy x 13 os.)	153,85	

*-przyjęto stawkę 100 zł (brutto) za godzinę zajęć kursowych

- zapewnienie staży zawodowych dla 106 uczniów (Okres stażu- 150h, max 8h dziennie i max 40h tygodniowo)
 - zapewnienie profesjonalnego doradztwa zawodowego dla 72 uczniów (4h na uczestnika projektu, łącznie 288h)
- Dodatkowo 60 uczniów wyraziło chęć uczestnictwa w szkoleniu z zakresu antydyskryminacji (5 grup po średnio 12 uczniów, każda grupa po 8h)

II.3 Sytuacja problemowa nauczyciele (określona na podstawie ustnego badania ankietowego wśród 30 nauczycieli)

Rodzaje problemów:

- brak czasu na szkolenia, wynikający z obowiązków zawodowych
- brak środków na doszkalanie i pokrycie kosztów dojazdu na szkolenia, studia

Potrzeby nauczycieli

- aktualizacja posiadanej wiedzy i umiejętności,
- wykorzystanie w procesie nauczania nowoczesnych technologii
- z ankiet ustnych przeprowadzonych wśród nauczycieli (**30 osób**) wynika, iż wskazane jest przeprowadzenie szkoleń, kursów zawodowych w zakresie:

- Obsługi aplikacji VR - 4 osoby
- Przygotowania i użytkowania sprzętu do odtwarzania symulacji VR – 4 osoby

- Obsługa stanowiska do badania i diagnostyki silników elektrycznych – 3 osoby

Oraz studiów podyplomowych w zakresie:

- Ochrona środowiska – 2 osoby

II.4 Sytuacja problemowe w zakresie kompetencji zielonych

Na podstawie diagnoz ustnych wśród uczniów, nauczycieli oraz kadry, zbadano stan:

- 1) zielonej wiedzy, tj. wiedza ogólna nt. środowiska przyrodniczego,
Średni wynik uczniów to **bardzo dobry / dobry/ dostateczny/niedostateczny** (podkreśl odpowiedź)

Średni wynik nauczycieli **bardzo dobry / dobry/ dostateczny/niedostateczny** (podkreśl odpowiedź)

- 2) zielonych umiejętności, tj. umiejętności zawodowe i ogólne niezbędne w zielonych zawodach oraz innych zawodach, na które wpływ ma zielona transformacja,

Średni wynik uczniów to **bardzo dobry / dobry/ dostateczny/niedostateczny** (podkreśl odpowiedź)

Średni wynik nauczycieli **bardzo dobry / dobry/ dostateczny/niedostateczny** (podkreśl odpowiedź)

- 3) zielonej świadomości, tj. świadomość wpływu działalności człowieka na środowisko,

Średni wynik uczniów to **bardzo dobry / dobry/ dostateczny/niedostateczny** (podkreśl odpowiedź)

Średni wynik nauczycieli **bardzo dobry / dobry/ dostateczny/niedostateczny** (podkreśl odpowiedź)

- 4) zielonych postawy, tj. postrzeganie wartości ochrony środowiska przez poszczególne osoby, zielone zdolności oraz zielone zachowania.

Średni wynik uczniów to **bardzo dobry / dobry/ dostateczny/niedostateczny** (podkreśl odpowiedź)

Średni wynik nauczycieli **bardzo dobry / dobry/ dostateczny/niedostateczny** (podkreśl odpowiedź)

III.1. GRUPA DOCELOWA

Grupą docelową jest **110** uczniów (w tym 10 kobiet i 100 mężczyzn) kształcących się na kierunkach- **technik elektryk, technik elektronik, technik energetyk i technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej** oraz **54** nauczycieli (w tym **39** kobiet), w tym **10** nauczycieli kształcenia zawodowego, nauczających na tych kierunkach.

Prognozowany skład grupy docelowej uczniów:

Lp.	Klasa	Rodzaj/profil	Ogółem uczniów/w tym;	Dziewcząt	Chłopców	Niepełnosprawnych	Rodzaj niepełnosprawności	Uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych
1	IIa	Technik elektronik	26	-	26	-	-	-
2	IIIa	Technik elektronik	29	-	29	-	-	-
3	IIb	Technik elektryk	14	-	14	-	-	-
4	IIc	Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	15	--	15	-	-	-
5	IIIc	Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	26	-	26	-	-	-
Razem			110	-	110	-	-	-

III. WNIOSKI:

Wnioski z Diagnozy – kierunek działań:

- doposażenie pracowni dla zawodu technik: **elektryk, energetyk, elektronik, urządzeń i systemów energetyki odnawialnej**
- doskonalenie zawodowe nauczycieli

-doskonalenie zawodowe uczniów poprzez udział w kursach podnoszących kwalifikacje i kompetencje oraz poprzez udział w stażach zawodowych

-organizacja profesjonalnego doradztwa zawodowego dla uczniów

OGÓLNE WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEJ DIAGNOZY, PODSUMOWANIE POTRZEB UCZNIÓW, SZKOŁY, NAUCZYCIELI I REGIONALNEGO RYNKU PRACY :

W ostatniej dekadzie znacząco zmienił się polski rynek pracy i polityka personalna firm które obecnie chcą zatrudniać fachowców z odpowiednią wiedzą, doświadczeniem i z określoną ścieżką rozwoju zaw. Z analiz przeprowadzonej przez w/w szkołę (rozmowy z ok. 10 lokalnymi pracodawcami przeprowadzone w 06.2023 na potrzeby Diagnozy) wynika iż wśród lokalnych pracodawców istnieje duże zapotrzebowanie na zawody w których kształci szkoła, jednak podczas weryfikacji oczekiwań pracodawców odnotowano potrzebę nowoczesnego podejścia do kształcenia zaw. tj. dobrego przygotowania do egzaminów zawodowych lecz także dodatkowych kwalifikacji które pozwolą uczniom zwiększyć umiejętności zawodowe i dostosować je do rzeczywistych potrzeb firm i stać się konkurencyjnymi na rynku pracy (tj. dodatkowe kursy uzupełniające zdobytą wiedzę w zawodzie, większy wymiar praktyk/ staże umożliw. nabycie doświadczenia zawodowego itp. na co wskazało aż 90% pracodawców). Sami uczniowie wskazują też, że wiedza w szkole jest niedopasowana do wymogów firm. Wymaga to innowacyjnego podejścia do uczniów przez wykwalifikowanych nauczycieli (którzy są „na czasie” i ciągle podnoszą swoje kwalifikacje w obrębie zawodu), dobrego wyposażenia bazy szkolnej umożliwiającej real. dodatkowej oferty dla uczniów i gwarantującej najefektywniejsze kształcenie praktyczne w zawodzie. Z danych OKE w Łodzi (Spraw. z osiągnięć zdających egzamin potwierdzające kwalifikacje w zawodzie 2023 r. w Województwie Świętokrzyskim) wynika iż w SZK odnotowano niską zdawalność egz. zaw. np. Technik elektronik Kw. ELM.05 - 28%, ogólna zdawalność egzaminów zawodowych - 51%. Niepełne przyswajanie wiedzy spowodowane jest brakiem wykorzystania nowości technologicznych w nauczaniu przez nauczycieli i ubogim wyposażeniu niektórych pracowni technicznych, co utrudnia zastosowanie teorii w praktyce. W związku z powyższym istnieje konieczność przeprowadzenia kursów dla uczniów uzupełniające zdobytą wiedzę w zawodzie, realizacja staży dla uczniów pozwalających zdobyć doświadczenie zawodowe w rzeczywistym miejscu pracy i oraz szkoleń dla nauczycieli pozwalających na zdobycie nowoczesnej wiedzy i uaktualnienie niektórych zagadnień zawodowych.

Okolo 23% (72 uczniów) dostrzega deficyty w wiedzy nt. swoich indywidualnych możliwości na rynku pracy- uczniowie nie wiedzą, jak pokierować dalej swoją edukacją, jak połączyć swoje zainteresowania z oczekiwaniami rynku pracy- konieczna jest więc real. działań ukierunkowanych na zdobycie przez uczniów wiedzy nt. możliwej dalszej ścieżki edukacji i kariery zaw. Dyrektor i nauczyciele zwracają uwagę, że wśród młodzieży coraz częściej stosowana jest mowa nienawiści, widoczna jest także przemoc wśród rówieśników (w tym w szkole), spowodowana dyskryminacją ze wzgl m.in. na płeć, niepełnosprawność, orientację seksualną, pochodzenie. Konieczne jest uwrażliwienie uczniów i nauczycieli na ww. kwestie dyskryminacyjne i nauczycieli jak zapobiegać nierównościowemu traktowaniu, dodatkowo 5 nauczycieli zgłosiło potrzebę zdobycia specjalnej wiedzy z zakresu wsparcia ucznia- ON i ucznia ze SPE. Blisko 35% uczniów i rodziców młodzieży deklarowało chęć udziału uczniów w pozalekcyjnych f. wsparcia wspierających rozwój zaw. jednakże przeszkodą w osiągnięciu niniejszego celu dla ww. osób jest brak środków w domowym budżecie z przeznaczeniem na opłacenie dodatkowych zajęć, kursów. Dodatkowo uczniowie uczący się w Technikum mają utrudniony dostęp do ww. kursów - aż 50% uczniów mieszka poza miastami, rodziców nie stać na dojazdy na ww. zaj. odbywające się głównie w większych ośrodkach kulturowych. Nauczyciele również są chętni do podnoszenia kwalifikacji niestety ceny specjalistycznych kursów są bardzo wysokie i przekraczają możliwości finansowe nauczycieli. Szkoła nie posiada środków na real. form wsparcia odpowiadającego zapotrzebowaniu uczniów i nauczycieli oraz rynku pracy, nie jest też w stanie zapewnić nowoczesnego sprzętu koniecznego do poszerzania kwalifikacji zawodowych kadry i młodzieży (jest on bardzo drogi).

W szkole zidentyfikowano m.in. następujące oczekiwania, potrzeby i bariery:

- potrzeba podniesienia jakości nauczania i rozszerzenia oferty kształcenia zawodowego w szkole (podniesienie kompetencji nauczycieli, real. dodatkowych kursów i zajęć dla uczniów wspierających ich zawody) oraz pozyskania zewnętrznych środków na ten cel
- potrzeba zakupu sprzętów aby umożliwić real. dodatkowych, atrakcyjnych, zg z nowościami w branży kursów, zajęć dla uczniów (potrzeby odzwierciedlone w zakupach w budżecie projektu)
- real. działań z zakresu zwalczania dyskryminacji i nietolerancji ze wzgl. na rosnącą przemoc wśród młodzieży i działań z zakresu podniesienia kompetencji kadry nauczycieli w prowadzących wsparcia dla uczniów o SPE, ON
- brak śr. na real. bezpłatnych zajęć, kursów wspierających nauczycieli i uczniów (sfinansowane będą z projektu)
- brak środków na wyposażenie do realizacji zaplanowanego wsparcia (ich zakup ze środków projektu)

W szkole zidentyfikowano m.in. następujące oczekiwania, potrzeby i bariery wskazywane przez uczniów:

- 27% 85 uczniów ograniczona oferta zajęć i kursów dotyczące rozwoju zawodowego dla uczniów i/lub utrudniony dostęp do nich—głównie os. z terenów wiejskich (czynnik zwalczający: real. zajęć i kursów dotyczących kompetencji zawodowych w ramach projektu, realizacja zajęć w szkole)
- 31% 97 uczniów brak środków finansowych na pokrycie kosztów udziału w odpłatnych zajęciach i kursach -wskazane głównie przez os. w gorszej sytuacji materialnej o niskim statusie społeczno-ekonomicznym (zajęcia w projekcie bezpłatne)
- 34% 106 uczniów brak możliwości praktycznego sprawdzenia się w miejscu pracy i nabycia doświadczenia zawodowego oczekiwanego przez pracodawców (96% uczniów weźmie udział w stażu zawodowym)
- 23% 73 uczniów obawa przed zbyt dużym obciążeniem nauką (zapewnienie uczniom elastycznych godz. realizacji zajęć)
- 70% ankietowanych kobiet ma świadomość o istniejących na lokalnym rynku pracy stereotypach dotyczące postrzegania przez pracodawców zawodu w których się kształcą jako typowo męskiego (kobiety zapoznane zostaną ze sposobami zwalczania stereotypów a pracodawcy przed stażami z zasadą równości szans K i M i ON).
- 35% 110 uczniów (10K, 100M) chce podnieść kompetencje/kwalifikacje przydatne na rynku pracy uczestnicząc w kursach z zakresu: "Wirtualna Stacja Elektroenergetyczna" (60 uczniów), „Badanie silników elektrycznych na nowoczesnym stanowisku dydaktycznym” (69 uczniów), „ Język angielski zawodowy branżowy” (110 uczniów)
- 23% 72 uczniów(7K, 65M) chce zdobyć wiedzę nt. swoich indywidualnych możliwości na rynku pracy i rozwoju ścieżki zawodowej
- 34% 106 uczniów (9K, 97M) chce wziąć udział w stażu umożliwiającym zdobycie doświadczenia niezbędnego na rynku pracy z czego 100% oczekuje wynagrodzenia za pracę
- 35% 110 uczniów (10K, 100M) oczekuje, że udział w ww. zajęciach będzie bezpłatny (z uwagi na ograniczone środki finansowych w budżecie domowym)

- 28% 88 uczniów (8K, 80M) oczekuje dobrego doposażenia bazy dydaktycznych szkoły umożliwiającej real zajęć w projekcie, podczas których zdobędą praktyczne umiejętności i zostaną zapoznani z nowymi technologiami wykorzystywanymi w zawodzie

Szkoła na potrzeby sporządziła diagnozy przeprowadziła też w 06.2023 rozmowy z ok. 10 pracodawcami z Województwa Świętokrzyskiego z branży, uzyskując inf. o ich oczekiwaniach wobec przyszłych pracowników:

-85% wymaga doświadczenia zawodowego w danej branży/um. wykonywania obowiązków zawodowych w miejscu pracy

-75% posiadania dodatkowych umiejętności zawodowych (szczególnie z zakresu wykorzystywanych technologii w branży), popartych dok. (np. z ukończonych kursów)

-45% gotowości do podnoszenia kwalifikacji

- 17% (3K,6M) brak środków na doszkalanie (wsparcie całościowo finansowane z projektu)

Diagnoza dotyczy kompleksowego rozwoju placówki (m.in. potrzeb w zakresie podnoszenia jakości nauczania w szkole i rozwoju szkolnictwa branżowego, potrzeb, barier oraz oczekiwań uczniów i nauczycieli placówki, z uwzględnieniem rekomendacji lokalnego rynku pracy i instytucji z otoczenia społ.- gospodarczego szkoły), opracowana została na podstawie aktualnych i bieżących danych źródłowych (bieżących potrzeb uczniów, nauczycieli, szkoły, ustalonych m.in. na podstawie rozmów przeprowadzonych w okresie 21.06.2023 r.– 05.07.2023 r. z uczniami, ich rodzicami, nauczycielami i przedstawicielami lokalnych pracodawców działających w branży elektrycznej i elektronicznej.

Diagnoza została opracowana w dniach **21.06.2023 -05.07.2023 roku**

Diagnoza została opracowana na podstawie następujących danych źródłowych: spis inwentarza, ankieta elektroniczna uczniów, ankieta ustna uczniów i nauczycieli, dane z Systemu Informacji Oświatowej, dane z dziennika elektronicznego, ankiety SELFIE.

Zatwierdzam diagnozę:

Staszów, dn. 13 lipca 2023 roku

Załącznik 1 Dane do projektu

Imię i nazwisko osoby podpisującej wniosek	Stanisław Rogala-Dyrektor Zespołu Szkół w Połańcu
Osoba do kontaktów roboczych (tel komórkowy, adres mailowy)	Jan Myśliwiec (tel.-609716456, mail - jan.mysliwiec@onet.eu)
Opis potencjału kadrowego szkoły – Dyrektora, Wicedyrektora i księgowej (m.in. doświadczenie zawodowe, wykształcenie, odbyte kursy/szkolenia, doświadczenie w proj. UE)	Dyrektor Stanisław Rogala-nauczyciel dyplomowany, staż nauczycielski 35 lat, wykształcenie wyższe z przygotowaniem pedagogicznym Wicedyrektor Dorota Wysocka- nauczyciel dyplomowany, staż nauczycielski 26 lat, wykształcenie wyższe z przygotowaniem

pedagogicznym

Główna Księgowa Henryka Kwietniewska-staż pracy na stanowisku głównej księgowej 38 lat

Doświadczenie w projektach UE:

Projekty realizowane przez szkołę współfinansowane z środków Unii Europejskiej np. Europejskiego Funduszu Społecznego albo Programu Erasmus+,

- w szkole w latach 2019 – 2021 realizowany był projekt z EFS „Wirtualne Laboratoria”

- „Matematyka pierwsza klasa” PO Kapitał Ludzki

- FENIKS – długofalowy program odbudowy, popularyzacji i wspomagania fizyki w szkołach w celu rozwijania podstawowych kompetencji naukowo – technicznych, matematycznych i informatycznych uczniów – PO Kapitał Ludzki

- W drodze do kariery z Politechniką Świętokrzyską – szanse na lepszą przyszłość uczniów szkół ponadgimnazjalnych

- **Visegrad Fund** - Projekt realizowany wspólnie ze Słowacją polegający na prowadzeniu rywalizacji sportowej w zakresie wiosłowania halowego

- **„Robomaniacy – nauka, pasja, marzenia”- POKL**

- Zagwarantowany sukces z Politechniką Świętokrzyską - Projekt prowadzony dla uczniów technikum mający na celu prowadzenie zajęć dydaktyczno – wyrównawczych z matematyki i fizyki

- **Edukacja zawodowa w praktyce** - rozwinięcie kompetencji kluczowych u

	<p>uczniów szkół zawodowych, ukierunkowanych na przygotowanie ich wymogów regionalnego rynku pracy. – POKL</p> <p>- „Laboratorium Cyfrowej Kreatywności” - Kompetencje Zawodowe w Społeczeństwie Informatycznym" - LdV</p> <p>- Koneckie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości - Doposażenie pracowni dla zawodu technik energetyk urządzeń i systemów odnawialnych źródeł energii – RPO</p> <p>- Eduscience - zwiększenie zainteresowania podjęciem studiów na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy uczniów poprzez wykorzystanie interaktywnej platformy e-learningowej - Kapitał Ludzki- Narodowa Strategia Spójności</p> <p>- 7 projektów z Leonardo da Vinci – praktyki i staże dla uczniów</p> <p>- 7 projektów z Erasmus+ i PO WER – praktyki dla uczniów w Anglii i Portugalii</p> <p>- Akademia kluczowych kompetencji program rozwoju uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski Wschodniej – PO Kapitał Ludzki</p>
<p>Lista przedsiębiorców/firm, z którymi współpracuje szkoła</p>	<p>Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym w szczególności z pracodawcami: *</p> <p>1. Współpraca z ENEA (Elektrownia POŁANIEC i centrala ENEA w Poznaniu)</p> <p>- współorganizacja (na etapie szkolnym) ogólnopolskiego konkursu</p>

ENEA „Moc na start”

- dyskusja nad stanem edukacji zawodowej w Polsce

- analiza praktyk uczniów

2. Współpraca z EREA Sp. z o.o.

3. Współpraca z Grupą Azoty Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki Siarkopol w Grzybowie

4. Współpraca z Fundacją Zaawansowanych Technologii Warszawa

- pomysł szkolnego festiwalu E(x)plory w Zespole Szkół w Połańcu

- przygotowanie młodych naukowców do realizacji i prezentacji prac konkursowych

5. Współpraca z FUNDACJĄ Haller PRO INVENTIO Katowice:

- organizacja olimpiad i konkursów na szczeblu szkolnym,

- przygotowanie młodych naukowców do realizacji i prezentacji prac konkursów

6. Współpraca z IBS Global:

- organizacja olimpiad i konkursów na szczeblu szkolnym,

- analiza edukacji zawodowej w Polsce
- przygotowanie młodych naukowców do realizacji i prezentacji prac konkursowych

7.Współpraca z Naczelną Organizacją Techniczną Warszawa, Kielce:

- organizacja olimpiad i konkursów na szczeblu szkolnym,
- przygotowanie młodych naukowców do realizacji i prezentacji prac konkursowych

8.Współpraca z Wojewódzkim Klubem Techniki i Wynalazczości w Kielcach:

- organizacja olimpiad i konkursów na szczeblu szkolnym,
- przygotowanie młodych naukowców do realizacji i prezentacji prac konkursowych

Współpraca z innymi instytucjami:

Politechnika Świętokrzyska

Wyższa Szkoła Ekonomii

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Centrum Kształcenia Rolniczego w Sichowie

Zespół Szkół Ekonomicznych w Staszowie

	<p>Zespół Szkół w Staszowie</p> <p>Urząd Miasta i Gminy w Połańcu</p> <p>Urząd Gminy w rytwianach</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie</p> <p>Jesteśmy objęci patronatem przez Enea Elektrownia Połaniec</p>
<p>Czy sale w których realizowany będzie projekt były budowane, modernizowane (w tym termomodernizacja budynku), wyposażone ze środków UE.</p> <p>Jeżeli tak, proszę o opis</p>	<p>Tak. Budynek Szkoły przeszedł gruntowną modernizację (wymiana okien, drzwi zewnętrznych i docieplenie ścian i stropów zewnętrznych) oraz zainstalowano panele fotowoltaiczne.</p>
<p>Czy w szkole istnieje taryfikator, cennik udostępnienia sal, jeżeli tak proszę o skan lub link.</p>	

Załącznik 2 Projekty UE

Projekty współfinansowane ze środków UE lub ze środków publicznych, w których uczestniczyła szkoła							
LP	Nazwa Projektu	Nr Działania	Nazwa Instytucji wdrażającej	Partner/lider/wnioskodawca	Typy działań w ramach projektu	Budżet projektu	uwagi
1	Projekty realizowane przez szkołę współfinansowane z środków Unii Europejskiej np. Europejskiego Funduszu Społecznego albo Programu Erasmus+,						
2	- w szkole w latach 2019 – 2021 realizowany był projekt z EFS „Wirtualne Laboratoria”						

3	-„Matematyka pierwsza klasa” PO Kapitał Ludzki						
4	- FENIKS – długofalowy program odbudowy, popularyzacji i wspomagania fizyki w szkołach w celu rozwijania podstawowych kompetencji naukowo – technicznych, matematycznych i informatycznych uczniów – PO Kapitał Ludzki						
5	W drodze do kariery z Politechniką Świętokrzyską – szanse na lepszą przyszłość uczniów szkół ponadgimnazjalnych						

6	Visegrad Fund - Projekt realizowany wspólnie ze Słowacją polegający na prowadzeniu rywalizacji sportowej w zakresie wioślowania halowego						
7	„Robomaniacy – nauka, pasja, marzenia”- POKL						
8	Zagwarantowany sukces z Politechniką Świętokrzyską - Projekt prowadzony dla uczniów technikum mający na celu prowadzenie zajęć dydaktyczno – wyrównawczych z matematyki i fizyki						

9	Edukacja zawodowa w praktyce - rozwiniecie kompetencji kluczowych u uczniow szkol zawodowych, ukierunkowanych na przygotowanie ich wymogow regionalnego rynku pracy. – POKL						
10	„Laboratorium Cyfrowej Kreatywnosci” - Kompetencje Zawodowe w Spolecznstwie Informatycznym" - LdV						
11	Koneckie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczosci - Doposazenie pracowni dla						

	zawodu technik energetyk urządzeń i systemów odnawialnych źródeł energii – RPO						
12	Eduscience - zwiększenie zainteresowania podjęciem studiów na kierunkach o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy uczniów poprzez wykorzystanie interaktywnej platformy e-learningowej - Kapitał Ludzki- Narodowa Strategia Spójności						
13	7 projektów z Leonardo da Vinci – praktyki i staże dla						

	uczniów						
14	7 projektów z Erasmus+ i PO WER – praktyki dla uczniów w Anglii i Portugalii						